

Digitales Brandenburg

hosted by **Universitätsbibliothek Potsdam**

Sifre Ḳodesh

‘im targumim u-ve’urim mi-meḥabrim shonim

Sefer Be-reshit

Landau, Moses I. Landau, Moses I.

Prag, 596 [1836 oder 1837]

זמ יחיו

urn:nbn:de:kobv:517-vlib-8807

רען פֿרוכטבאָר, אונד פֿער-
מעהרטען זיך זעהר.

(כח) יעקב לעבטע אים לאַנדע
מצרים זיעכענצעהן יאהרע,
דא וואָרען דיא טאַנע יעקב ס,
דיא יאהרע זיינעם לעבענס
זיעבען יאהרע, אונד הונדערט
אונד פֿיערציג יאהרע. (כט) אַלס
דיא שטערבעצייט יש-אל'ס
העראַננאהעטע, ריעף ער זיי.
נען זאָהן יוסף, שזראַך צו
איהם: זוען איך אירנענד גונסט
אין דייען אויען געפֿונדען,
לעגע דאָך דייע האַנד אונ-

וַיִּפְרוּ וַיִּרְבוּ מְאֹד: ° (כח) וַיְהִי
יַעֲקֹב בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם שִׁבְעַת עֶשְׂרֵה
שָׁנָה וַיְהִי יָמֵי יַעֲקֹב שְׁנַיִם חֲמִישֵׁי
שִׁבְעַת שָׁנִים וְאַרְבַּעִים וּמֵאֵת שָׁנָה:
(כט) וַיִּקְרְבוּ יָמֵי יִשְׂרָאֵל לְמוֹת
וַיִּקְרָא אֶלְבָּנֹו לְיוֹסֵף וַיֹּאמֶר לוֹ
אִם־נָא מְצֵאתִי חַן בְּעֵינֶיךָ שְׂיִם־
נָא יָדְךָ תַּחַת יָרְכִי וְעֲשִׂיתָ עִמָּדִי
חֶסֶד וְאַמַּת אֶל־נָא תִקְבְּרֵנִי

חין כחן פסקה כלל כח ריח חות חת
במצרים

טער מיינע היפטע, אונד ערציינע מיר דיא גיטיגקייט אונד טרייע, בעגראכע מיך דאָך
ניכט

תרגום אונקלוס

ר ש י
(כח) ויחי יעקב. למה פרשה זו סתומה
לפי שבין שפטר יעקב אביו נסתמו
עיניהם ולכס של ישראל מנרת השעבוד
את הקץ לבניו ונסתם ממנו זכר:
(כט) ויקרבו ימי ישראל למוות. כל מי
שנאמרה זו קריבה למוות לא הגיע לימי
אבותיו: ויקרא לבנו ליוסף. למי שהיה
יכולת בידו לעשות: שים נא ידך. והשבע:
חסד ואמת. חסד שעושין עם המתים
הוא חסד של אמת שאינו מלפס לתשלום
גמול: אל נא תקברני במצרים. סופה

וַאֲחֻסֵינוּ בָּהּ וּנְפִישׁוּ וּמְגִיאוּ לְחָדָא:
(כח) וַיְחִי יַעֲקֹב בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם שִׁבְעַת
עֶשְׂרֵי שָׁנִין וַדְּוֹו יָמָי יַעֲקֹב שְׁנַיִם
חֲמִישֵׁי שָׁנִין: (כט) וַיִּקְרְבוּ
יָמֵי יִשְׂרָאֵל לְמֹת וַיִּקְרָא לְבָרִיָּהּ לְיוֹסֵף
וַאֲמַר לֵיהּ אִם בָּעֵן אֲשַׁבְּחִית רַחֲמִין בְּעֵינֶיךָ
שׂוּ בָעֵן יָדְךָ תַּחֲוֹת יָרְכִי וְתַעֲבִיד עִמִּי מִיָּבֹו
וּקְשׁוּט לָא בָעֵן תִּקְבְּרֵנִי בְּמִצְרַיִם:

לחיות

ואשכוב

ב א ו ר

כמו שתרגם יונתן בן עוזיאל ואחסינו זה אחסנא חקלין וכרמין, וכן מתורגם בלשון אשכנזי:
(כח) ויחי יעקב, עיקר התמלת פרשה זו מן וישנ ישראל בארץ מצרים וגו', כי עליו מחובר
ויחי יעקב, אלא שלא רלו הקבלות לסיים פרשת וישנ בותהי הארץ למרעה וסיימה בו'שנ ישראל
(הרש"ס): (כט) ויקרבו ימי ישראל למוות, פירושו כאשר קרבו ימי ישראל למוות קרא לבנו
ליוסף והוא בשנה האחרונה לימיו, וענינו כי הרגיש בעמלו חפיעת הכחות ויחרון החולשה
ואינו חולה אבל ידע כי לא יאריך ימים ולכן קרא לבנו ליוסף ואחרי שוב יוסף למצרים היה
חולה והוגד ליוסף ובא לפניו עם שני בניו כדי שיברכם וכן ויקרבו ימי דוד למוות זשם ואמר
אבני הולך בדרך כל הארץ (מלכים א' ב' ב'), כי ידע בנפשו בן (הרמב"ן), וב"מ בל"א:
חסד ואמת, רש"י כתב חסד שעושין עם המתים הוא חסד של אמת שאינו מלפס לתשלום גמול
ענ"ל, אך לא ידעתי איך יפרש אם ישם חסד ואמת (לעיל כ"ד מ"ט), האמור אלל
אליעזר עבד אברהם, והנכון כמו שפ"ה שם הראש"ע שחסד הוא דבר שאינו חסיד, ואמת הוא
לקיים דבר החסד ההוא, ועיין מ"ש שם בשם המורגס האשכנזי: אל נא תקברני במצרים, בתמלתה בלל עיקר
כען, ויש לפרשו לשון בקשה, וכן מתורגם בל"א: אל נא תקברני במצרים, בתמלתה בלל עיקר

ניכט אין מצרים! (ל) ווען איד
צו מינען פֿאַטערן מיד לעגען
ווערדע, טראַגע מיד אויס
מצרים וועג, אונד לעגע מיד
אין איהר בעגרעבנים. יוסף
שפראך: איד ווילל נאך דיינען
וואַרטען האַנדעלן. (לא) יענער
שפראך: שוואַרע מיר! דיע-
זער שוואַר איהם. דאָ ביקטע
זיך ישראל נעגען דיא קאָפּפּע-
זייט נדעס בעטטעס.

במצרים: (ל) ושכבתי עם אבתי
ונשאתיני ממצרים וקברתני
בקברתם ויאמר אנכי אעשה
כדברך: (לא) ויאמר השבעה לי
ושבע לו וישתחו ישראל על-
ראש המטה:

ויחי

תרגום אונקלוס

(ל) ואשפוב עם אבתי וחסליניני ממצרים
ותקברניני בקבורתהון ויאמר אנה אעבד
קפחגפך: (לא) ויאמר בניס לי וקנייס ליה
וסגיד ישראל על ריש ערסא:

והוה

אחריו ונשאתיני ממלרי וקברתני בקבורתם ועוד מזינו בכ"מ לשון שכונה עם אבותיו היא הגויעה
ולא הקבורה כמויפכב דוד עם אבותיו ולא"כ ויקבר בעיר דוד (מלכים א' ב'): (לא) וישתחו
ישראל. תעלה בעיריני סגיד ליה: על ראש המטה. הכך עלמו לכד השכינה מבאן אמרו שהשכינה
למעלה מראשותיו של חולה. ד"א על ראש המטה על שהיתה מטחו שלימה ולא היה בה דעש שהרי
יוסף מלך הוא ועוד שנאנה לבין הגוים והרי הוא עומד בלדקו:

ויאמר

באור

הכלית הנקצה: (ל) ושכבתי עם אבתי וגו', ומרט ואמר והיאך יהי' זה, כשאשכב עם אבתי
[היא הגויעה בכל מקום ולא שכונה משא שהיא הקבירה כמו וישכב דוד עם אבתי] (ואמר
כך) ויקבר בעיר דוד (מלכים א' ב' י'), אז תשאני ממלרים וחקברני בקבורתם, והי' הדרך
הנהוג בכל המקרא, וכן מתורגם בל"א: (לא) השבעה לי וישבע לו, לא הי' יעקב חושד
בנו הדיק האהוב לו שימרה על מות אביו ועל הדבר אשר הנתיחו ואמר אביו אעשה בדברך
אבל עשה כן לחזק הענין בעיני פרעה אולי לא יתן לו רשות להפריד ממנו ויאמר לו שלח את
אחיק ואת עבדיך ויעלו שם, או שיחפץ פרעה שיקברו הנביא בארצו לכבוד להם ולזכות ולכן
השביעו כי לא יהיה נכון להעניו על שבועתו, וגם יוסף ילטרך יותר להשדל בענין מפני
השביעה וכן הים הדבר כמו שאמר עלה וקבר את אביך כאשר השביעך (לקמן נ' ו'). (הרשב"ן),
וכן פי' ר"ב ספורנו: וישתחו ישראל על ראש המטה, וישתחו ישראל לי סף ממקום שהי'
על המטה, (הרשב"ן), וכן פירש"י והראב"ע שחלק כבוד למלכות, והרד"ק פירש השתחוה
לאל על ראש המטה שהי' סוכב עליה, וגם רש"י חזר ופי' כן, וכן פירש ר"ע ספורנו, וכחב
ח"ל, וישתחו ישראל, להודות לקינו על שחוננו להשיג זה מאת בנו כענין ויהי כאשר שמע ענד
אברהם את דבריהם וישתחו ארצה לה' (לעיל כ"ד ר"ב) עכ"ל, וכן פי' הראב"ע בסוף דבריו,
אמנם מ"ג לחזק הסי' הזה בעבור שאינו מסורש למי השתחוה ואין זה בהשתחיות אברהם,
כי שם מסורש לבני חת, אין דבריו נראין בעיני, כי מלאנו פעמים רבות שאינו מסורש ואינו
לשה, כמו יסגדו אף ישתחו (ישעי' מ"ו ו'), והוא לזל אחר מעשה ידיו, ואם יאמר שנוון
נזל לשי משאנותיהם, מה יענה על ההשתחיות של לזה והשתחיות ויוסף ורחל (גם' וישלח),
שלא